

Informace o plnění opatření pro zavedení interdisciplinárních týmů spojujících zdravotní, sociální a policejní pomoc při odhalování a stíhání případů domácího násilí za rok 2008

Úvod

Povinnost řešit problematiku domácího násilí vyplývá pro Českou republiku z mezinárodních úmluv přijatých v rámci Organizace spojených národů, zvláště z Úmluvy o odstranění všech forem diskriminace žen¹ (dále jen Úmluva). O plnění závazků vyplývajících z Úmluvy je Česká republika povinna podávat Výboru OSN pro odstranění diskriminace žen (dále jen Výbor) každé čtyři roky zprávu o plnění doporučení a o pokroku, který byl dosažen.² Problematika násilí na ženách je rovněž jednou z kritických oblastí Pekingské akční platformy. Její závěry, přijaté na V. světové konferenci o ženách v Pekingu v roce 1995, začala vláda České republiky systematicky naplňovat od roku 1998, kdy ministr práce a sociálních věcí, který byl na základě usnesení vlády č. 6/98 pověřen koordinací vnitrostátní agendy týkající se postavení žen ve společnosti, předložil vládě návrh "Priorit a postupů vlády při prosazování rovnosti mužů a žen". Součástí opatření, každoročně vládou schvalovaných v rámci programu "Priority a postupy vlády při prosazování rovnosti mužů a žen", byly postupy k řešení problematiky násilí na ženách, včetně domácího násilí. Výbor, který dne 17. srpna 2006 zhodnotil třetí pravidelnou zprávu České republiky o plnění Úmluvy za období 1999 - 2003 přivítal přijetí novely trestního zákona, která trestá domácí násilí, a zákon č. 135/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím. Současně Výbor požádal Českou republiku, aby zajistila úplnou implementaci a detailní kontrolu účinnosti výše uvedeného zákona.³

¹ Česká republika (dále jen „ČR“) sukcedovala ke dni svého vzniku, k 1. lednu 1993, do všech mezinárodních závazků České a Slovenské federativní republiky. Od okamžiku svého vzniku tak je ČR smluvní stranou Úmluvy o odstranění všech forem diskriminace žen (dále jen „Úmluva“), kterou bývalá Československá socialistická republika podepsala dne 17. července 1980, ratifikační listina byla po vyjádření souhlasu federálního shromáždění Československé socialistické republiky a ratifikaci prezidentem uložena dne 16. února 1982. Úmluva byla publikována ve Sbírce zákonů jako vyhláška ministra zahraničních věcí Československé socialistické republiky č. 62/1987 Sb.

² V souladu s čl. 18 odstavcem 1 Úmluvy předložila Česká republika Výboru OSN pro odstranění diskriminace žen v roce 2004 třetí periodickou zprávu o plnění závazků plynoucích z Úmluvy. Výbor tuto zprávu posoudil na svém 751. a 752. zasedání dne 17. srpna 2006.

³ Ve svých závěrečných doporučeních Výbor žádá Českou republiku zejména k zřízení a financování nových intervenčních center, jejichž vznik zákon č. 135/2006 Sb. iniciuje a také k zabezpečení dalších podpůrných služeb pro oběti násilí provozovaných státními i nestátními organizacemi tak, aby všechny ženy - oběti násilí měly okamžitou možnost nápravy bezpráví a ochrany. Výbor dále doporučuje, aby Česká republika poskytovala průběžné školení pro ty, kteří pracují s oběťmi násilí, včetně policistů, soudců, státních zástupců, zdravotnického personálu a sociálních pracovníků.

Situace na poli ochrany před domácím násilím a nápravy jeho následků v České republice v letech 2007- 2008.

Vzhledem k absenci systémového přístupu k řešení otázky násilí na ženách v České republice, byla v souladu s opatřeními vyplývajícími z "Priorit a postupů vlády při prosazování rovnosti mužů a žen", pod vedením Ministerstva vnitra České republiky vytvořena v roce 2002 meziresortní pracovní skupina, do níž byli nominováni zástupci/kyně zainteresovaných resortů a tři nevládních neziskových organizací. Tato skupina realizovala v letech 2002 - 2004 "Modelový mezioborový projekt k vytvoření právního rámce a metodických postupů pro zavedení interdisciplinárních týmů, spojujících zdravotní, sociální a policejní pomoc při odhalování a stíhání případů domácího násilí" (dále jen "Projekt"). Projekt se stal prvním krokem ke zpracování koncepce a zavedení systému koordinované mezioborové spolupráce směřující k eliminaci násilí na ženách v České republice.

V letech 2001 až 2007 byl realizován rozsáhlý projekt zaměřený na změnu legislativy a praxe v oblasti ochrany před domácím násilím. V rámci Aliance proti domácímu násilí, jež vznikla na půdě Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR, pracovala expertní skupina, která v roce 2004 připravila paragrafované znění zákona o ochraně před domácím násilím. Cestou poslanecké iniciativy byl zákon předložen a nabyl účinnosti 1. 1. 2007⁴.

Zákon č. 135/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím (dále jen zákon o ochraně před domácím násilím), vytvořil ucelený právní rámec prevence domácího násilí, a to překažením nebezpečných útoků proti životu a zdraví prostřednictvím policejního vykazání (dočasné separace osoby násilné od osoby ohrožené). Dále upravil podmínky poskytování bezprostřední psychologické a sociálně-právní pomoci osobám ohroženým domácím násilím v intervenčních centrech a interdisciplinární spolupráce mezi státními, komunálními a nestátními organizacemi, které se podílejí na prevenci domácího násilí a pomoci ohroženým osobám a jejich nezletilým dětem. Speciální pracoviště poskytující krizovou pomoc osobám ohroženým domácím násilím – Intervenční centra, působí v České republice od 1. ledna 2007. Pokud riziko dalšího násilí trvá poskytuje osobám ohroženým domácím násilím soudní ochranu (personální i teritoriální) nové předběžné opatření, které bylo vloženo do občanského soudního řádu.

Neocenitelným přínosem pro aplikaci zákona o ochraně před domácím násilím do praxe bylo zpracování metodiky, dokumentace, instruktážních karet a vytvoření lektorského fondu, který je používán k proškolení sociálních pracovníků, policistů, strážníků, soudců, lékařů, pracovníků orgánů sociálně-právní ochrany dětí, přestupkových komisí, obecních úřadů a ostatních odborníků přicházejících do kontaktu s osobami ohroženými domácím násilím.

V roce 2008 navázalo Ministerstvo vnitra úzkou spoluprací s intervenčními centry v České republice, která jsou zřízena dle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách (viz níže). Tyto subjekty poskytují vysoce profesionální služby a snaží se maximálně vyjít vstříc potřebám ohrožených osob. Významně se podílí na osvětové, vzdělávací a preventivní činnosti v daném regionu. Velkým přínosem pro prevenci

⁴ Závěrečná zpráva k projektu „HRÁZ-Pomoc obětem domácího násilí a zvláště zranitelným obětem trestných činů“. Redakce : Petra Vitoušová. Vydal v rámci projektu HRÁZ Bílý kruh bezpečí, o.s. v Praze, 2007

i eliminaci domácího násilí ve všech zmapovaných regionech je rovněž koordinace a účast v rámci interdisciplinární spolupráce. V návaznosti na návštěvy uskutečněné ze strany MV v jednotlivých IC byla vypracována souhrnná *Zpráva o činnosti intervenčních center v České republice*. Základní priority a oblasti v problematice domácího násilí jsou uvedeny v závěru této Informace.

Vyhodnocení aplikace zákona o ochraně před domácím násilím v roce 2008 a srovnání s rokem 2007⁵

V uplynulém kalendářním roce bylo v České republice prostřednictvím Intervenčních center (dále jen IC) celkem evidováno 679⁶ rozhodnutí Policie České republiky o vykázání nebo zákazu vstupu násilné osoby do společného obydlí⁷. Policie v těchto případech přihlížela k předchozím incidentům a hodnotila rizikovost aktuální situace. Rozhodnutí o vykázání/zákazu vstupu mělo preventivní charakter a odvracelo aktuálně hrozící násilný útok. Opakované vykázání bylo zaznamenáno u 67 případů (téměř 10%) ve stejných domácnostech. Jedná se o nepatrný nárůst ve srovnání s rokem 2007 (58 případů opakovaného vykázání).

U některých mohla Policie České republiky na základě vlastních zjištění zahájit i bez souhlasu poškozeného trestní stíhání násilné osoby pro trestný čin dle § 215a trestního zákona. Celkový počet vykázání je o 183 případů nižší než počet vykázání v roce 2007, pokles o 21 %.

V souvislosti s 679 případy vykázání/zákazu vstupu bylo domácím násilím bezprostředně ohroženo 698 dospělých osob, z toho 651 žen (2007-858) a 47 mužů (2007-34). Ve sledovaném období Policie České republiky evidovala celkem 586 dětí přítomných policejnímu zásahu i násilnému incidentu, který zákroku předcházel. Ostatní děti v těchto domácnostech byly v době zákroku policie mimo domácnost a jejich počet není policií zjišťován. Intervenční centra začala od září 2007 ohroženým osobám, se kterými se dostala do kontaktu, klást otázku na skutečný počet dětí žijících v domácnostech, kde došlo k vykázání. Z případů vykázání v roce 2008 byl uskutečněn kontakt s ohroženou osobou v 600 případech. V těchto případech byl evidován mnohem větší počet dětí skutečně žijících v těchto rodinách – 772. Na základě potřeb praxe byla provedena změna povinností Policie ČR, kdy od 1.1.2009 policisté na místě incidentu se znaky domácího násilí zjišťují celkový počet dětí (i v době zákroku nepřítomných) žijících v těchto domácnostech.

Celkem tedy bylo ve sledovaném období přímo ohroženo domácím násilím 1284 osob (dospělé ohrožené osoby + děti přítomné násilnému incidentu a zákroku Policie České republiky), kterým institut vykázání zajistil ochranu před dalším násilím (r.2007-1 833 osob). V letech 2007 a 2008 bylo celkem novým zákonem a prostřednictvím Policie ČR ochráněno **3 117 prokazatelně ohrožených osob**.

⁵ Komentář k analýze dat „Vykázání/zákaz vstupu v ČR“ v roce 2008 zpracoval Bílý kruh bezpečí o.s. Autor: Petra Vitoušová, leden 2009.

⁶ Je potřeba uvést, že počet vykázání evidovaných pořádkovou policií je 671, z čehož je 657 vykázaných mužů a 14 žen. Z uvedeného lze dovodit, že 8 vykázání provedla v minulém roce Služba kriminální policie a vyšetřování Policie ČR.

⁷ Od 1.1. 2009 v souladu s novou právní úpravou nebude statistika rozlišovat, zda v době zásahu policie byla či nebyla násilná osoba přítomna ve společně obývaném bytě nebo domě, neboť se bude používat jeden typ rozhodnutí a tím bude vykázání.

V případech domácího násilí bylo v roce 2008 ze společného obydlí vykázáno 668 mužů a 13 žen (v roce 2007 to bylo 854 mužů a 8 žen). Z hlediska vztahu mezi osobou násilnou a ohroženou převládá vztah manželský – 335 případů (49 %), následuje vztah druh/družka – 172 případů, mezigenerační násilí – 112 případů a rozvedení manželé – 38 případů. K malému počtu vykázání došlo ve vztazích partnerských, sourozeneckých a jiných.

Údaje za sledované období roku 2008 vykazují značný rozdíl mezi jednotlivými kraji. Roční průměr vykázání na jeden kraj je 48,5 případů (pokles oproti r. 2007 - 61,6 případů). Z hlediska absolutního počtu vykázání, došlo k největšímu počtu těchto případů opětovně **v kraji Moravskoslezském – 110** (téměř 16 %). Za ním následují **kraje Ústecký (87) a Jihomoravský (72)**. Ke krajům s nejmenším počtem vykázání podle absolutních čísel patří kraje Plzeňský (22 v roce) a Královéhradecký (22 v roce).

V České republice působí 15 IC⁸, v každém kraji jedno, v Moravskoslezském dvě, která poskytují povinně pomoc všem osobám ohroženým domácím násilím. To znamená nejen těm, o kterých se dozví od Policie České republiky na základě vykázání/zákazu vstupu, ale také těm, kteří se na IC obrátí tzv. přímo z ulice (tzv. nízkoprahový kontakt). V roce 2008 byla založena nově Asociace pracovníků intervenčních center ČR, o.s. Statistické údaje umožňují porovnat veškeré kontakty s těmi, které se uskutečnily výhradně na základě předání informace od Policie České republiky. V souvislosti s rozhodnutím o vykázání se v roce 2008 uskutečnilo 3763 evidovaných kontaktů s ohroženými osobami po vykázání (oproti r. 2007-3942); (z toho telefonických, 699 osobních v IC, 100 osobních v rámci výjezdu do bydliště, 299 písemných). V případech policejního vykázání IC uskutečnila 123 jednorázových kontaktů, tzn. že v 18 % ohrožené osobě stačily po vykázání informace a rady poskytnuté v rámci jednoho kontaktu. V 484 případech došlo k opakovaným kontaktům se stejnou ohroženou osobou.

V roce 2008 lze vysledovat rostoucí důvěru veřejnosti k sociální službě IC, jelikož ohrožená osoba pomoc IC odmítla, ačkoliv byla kontaktována, pouze v 79 případech (v roce 2007 odmítlo pomoc 206 ohrožených osob). Patnáct intervenčních center eviduje v uplynulém roce celkem 8805 dalších kontaktů s uživateli služby (do tohoto počtu nejsou zaneseny kontakty profesní), kteří hledají informace, radu, podporu a pomoc v souvislosti s případy domácího násilí (v r. 2007 to bylo 5364). V průměru na jedno IC v roce 2008 připadá 837 (r.2007-620) veškerých kontaktů s uživateli služby. **Celkem evidují IC 12568 kontaktů**, z toho 3763 v souvislosti s vykázáním.

Jedná se **v roce 2008 o více než třetinový nárůst počtu občanů hledajících pomoc a radu intervenčního centra v rámci nízkoprahového kontaktu**.

Rovněž v minulém roce se ohrožené osoby obracely s žádostí o vydání předběžného opatření přímo na civilní soudy, a to i v situacích, kterým nepředcházelo policejní desetidenní vykázání. Z celkového počtu 679 případů policejních rozhodnutí o vykázání/zákazu vstupu podaly ohrožené osoby ve 406 případech žádost o vydání předběžného opatření soudu, kterým chtěly vykázání prodloužit (v r. 2007-337). V 78,5 % případech (tj. 319) soud žádosti vyhověl a lhůtu prodloužil, v 9 % žádost zamítl.

Ministerstvo spravedlnosti

⁸ Nově vzniklo v průběhu podzimu 2008 další intervenční centrum ve Středočeském kraji.

a) Rekodifikace trestního práva

V roce 2008 byl Parlamentem ČR projednán a schválen nový trestní zákoník. Dne 27. ledna 2009 byl trestní zákoník podepsán prezidentem republiky. Nový kodex tak nahrazuje stávající trestní zákon (zákon č. 140/1961 Sb., ve znění pozdějších předpisů) a zásadním způsobem mění a modernizuje české trestní právo. Trestní zákoník má nabýt účinnosti 1. ledna 2010.

Trestní zákoník upravuje týrání osoby žijící ve společném obydlí, neboť je třeba vyjádřit specifický znak tohoto trestného činu, že pachatelé, kteří týrají jiné osoby, tak činí vůči osobám blízkým a dalším osobám žijícím s nimi ve společném obydlí, v důsledku čehož je u nich dána specifická forma vzájemné závislosti.

Trestní zákoník vychází vstříc požadavkům veřejnosti a nově zavádí trestnost pronásledování nebo slídění (stalking), které jsou podle platné úpravy trestně nepostižitelné. Platná právní úprava postihuje pouze nebezpečnější formu jednání – nebezpečné vyhrožování.

b) Aktuální stav rekodifikace trestního práva procesního

Vláda schválila věcný záměr trestního řádu a v současné době probíhá příprava paragrafovaného znění, které bude předloženo vládě k projednání do konce roku 2009. Návrh věcného záměru předpokládá na základě zahraničních zkušeností nově upravit předběžná opatření již v průběhu trestního řízení, je-li naléhavá potřeba chránit zejména poškozeného (oběť trestného činu) a jemu blízké osoby, a tato potřeba se objevuje zejména v souvislosti s domácím násilím nebo pronásledováním („stalking“ – viz výše).

Hlavní principy navrhované rekodifikace trestního práva procesního ve vztahu k problematice postavení poškozeného a domácího násilí

Posílení práv poškozených

- Bude vypracován zvláštní zákon o obětech trestné činnosti, který by zahrnoval ucelenou úpravu této problematiky, a to zejména vytváření a podporu služeb pro poskytování pomoci obětem trestných činů, prevenci, pomoc obětem, včetně okamžité pomoci zajišťující ochranu, útočiště, materiální, lékařskou, psychologickou a sociální pomoc, proškolení soudců a ostatních orgánů činných v trestním řízení v této oblasti, rozlišení obětí na zvláště ohrožené a ostatní, ochranu osobních údajů obětí včetně ochrany soukromí a osobní bezpečnosti, ochranu před sekundární viktimizací, informování obětí a odškodňování obětí trestné činnosti. V trestním řádu budou obsažena jen nezbytná ustanovení procesní povahy týkající se pojmu poškozeného, jeho procesních práv, zajištění nároku na náhradu škody atd. Bude mít právo na ohleduplné zacházení, je-li v trestním řízení vyslýchán jako svědek, zejména je nepřipustné o něm zveřejňovat citlivé údaje a zasahovat do jeho soukromí.
- Procesní práva poškozeného budou více posílena, a to následovně:

- a) Bude mít právo obdržet při prvním kontaktu s orgánem činným v trestním řízení v písemné formě informace o jeho právech v trestním řízení a organizacích na pomoc obětem trestných činů a službách jimi poskytovaných.
 - b) Bude moci podat návrh na vydání předběžného opatření v řízení před soudem a dát podnět k jeho vydání v přípravném řízení.
 - c) Bude moci podat stížnost proti rozhodnutí o ukončení utajení, je-li utajovaným svědkem.
 - d) Bude moci podat stížnost proti usnesení o postoupení věci a o zastavení trestního stíhání v rámci předběžného projednání obžaloby.
 - f) Bude moci požadovat nejen náhradu škody, ale nově i vydání bezdůvodného obohacení či náhradu morálního zadostiučinění v adhezním řízení.
- Po vzoru zahraničních úprav bude upravena určitá forma kontroly diskreční pravomoci státního zástupce ze strany poškozeného formou možnosti podat subsidiární žalobu k soudu (možnost na základě žaloby docílit soudního přezkumu rozhodnutí státního zástupce o zastavení trestního stíhání nebo o odložení věci z důvodu nedostatku veřejného zájmu na tr. stíhání).
 - V omezeném rozsahu bude zavedena soukromá žaloba poškozeného, která se bude týkat pouze úzce vymezeného okruhu skutkových podstat trestných činů, kde není příliš dán veřejný zájem na projednávání, např. u některých hospodářských trestných činů.

Předběžná opatření

Na základě zahraničních zkušeností se předpokládá nově upravit předběžná opatření již v průběhu trestního řízení, je-li naléhavá potřeba chránit zejména poškozeného (oběť trestného činu) a jemu blízké osoby nebo potřeba chránit společnost. Tato potřeba se objevuje zejména v souvislosti s domácím násilím nebo pronásledováním („stalking“).

Jako předběžná opatření bude možné s přihlédnutím k povaze a závažnosti trestné činnosti, osobě obviněného a zájmům poškozeného uložit zejména:

- zákaz styku s poškozeným nebo jeho vyhledávání (z důležitých důvodů bude možné takové setkání povolit za dohledu příslušného orgánu činného v trestním řízení nebo úředníka či asistenta Probační a mediační služby),
- zákaz styku s konkrétně vymezenými osobami a jejich vyhledávání,
- zákaz návštěv konkrétně vymezených míst, akcí, zařízení nebo jiných prostředí,
- příkaz zdržovat se v místě svého pobytu,
- příkaz nezdržovat se na určitém místě,
- zákaz vycestovat za hranice České republiky apod.

Smyslem těchto omezení je v první řadě chránit poškozeného, ale na druhé straně jejich náležitá prosazování je i v zájmu stíhaného obviněného, který by si mohl svými nežádoucími aktivitami přivodit použití podstatně invazivnějších prostředků vůči sobě, např. uvalení vazby.

Současná právní úprava předpokládá pouze možnost ukládat obviněnému v souvislosti s náhradou vazby písemným slibem nebo dohledem probačního úředníka omezení stanovená ve výroku rozhodnutí o náhradě vazby. Zákon č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže umožňuje mladistvému ukládat širokou škálu výchovných opatření, avšak jen s jeho souhlasem (srov. § 10 odst. 2 a § 15 a násl. zákona o soudnictví ve věcech mládeže).

Tyto formy se však právě u domácího násilí nebo pronásledování ukazují jako nedostatečně účinné, a proto se navrhuje upravit určitou škálu předběžných opatření, která mají podobný účel jako předběžná opatření v občanském soudním řízení, kdy je třeba prozatímně upravit poměry nebo vztahy obviněného s obětí nebo jiným poškozeným, aby bylo zabráněno obviněnému v pokračování v trestné činnosti nebo aby byla odstraněna její příčina nebo podmínka. Předběžné opatření bude moci nařídit jen soud a v přípravném řízení státní zástupce nebo s předchozím souhlasem státního zástupce policejní orgán. Za předpokladu, že by délka trvání předběžného opatření přesáhla zákonem vymezenou dobu, bude o jeho dalším trvání v přípravném řízení rozhodovat na návrh státního zástupce soudce.

Obdobné úpravy mají např. v Rakousku (srov. Spolkový zákon o ochraně proti násilí v rodině) nebo ve Francii, kde jsou uplatňována v podstatně širším rozsahu, neboť umožňují uložit obviněnému na svobodě velmi širokou škálu nejružnějších omezení a povinností, které mají za cíl omezovat další trestní rizika a usnadnit vedení trestního řízení.

Používání předběžných opatření se v zahraničí osvědčuje a zejména u domácího násilí nebo pronásledování efektivně brání v pokračování nebo opakování trestné činnosti.

c) Rekodifikace občanského práva

Návrh občanského zákoníku byl k projednání vládě předložen v lednu 2009 s předpokládanou účinností v roce 2012. Právní úprava rodinného práva je obsažena v části druhé. Návrh je k dispozici na webových stránkách Ministerstva spravedlnosti.

Ministerstvo spravedlnosti připravilo návrh zákona, kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, jehož smyslem je doplnit ustanovení týkající se domácího násilí, které v občanském soudním řádu chybí, dále blíže specifikovat jednotlivé instituty domácího násilí a odstranit interpretační potíže jednotlivých ustanovení, které vznikly v souvislosti s aplikací tohoto institutu v praxi.

Mezi základní oblasti, které navrhovaná právní úprava mění, patří stanovení náležitostí, které má obsahovat návrh na nařízení předběžného opatření týkajícího se domácího násilí, dále rozšíření demonstrativního výčtu možnosti soudů uložit více povinností v předběžném opatření účastníku řízení, proti kterému návrh směřuje (především zákaz spočívající ve zdržení se nežádoucího sledování a obtěžování navrhovatele jakýmkoliv způsobem, který má navrhovatele chránit před projevy tzv. nebezpečného pronásledování nebo-li „stalkingu“).

Nově bude soud také oprávněn kdykoliv a bezodkladně na návrh oprávněného provést opětovný výkon rozhodnutí vykázaním povinného ze společného obydlí, pokud povinný poruší povinnost nevstupovat do společného obydlí a nezdržovat se v něm, poté co byl již jednou vykázan. V případě porušení jiných povinností uloží soud povinnému na návrh oprávněného pokutu až do výše 100.000,- Kč, a to i opakovaně. Vzhledem k tomu, že domácí násilí intenzivně zasahuje

do základních lidských práv a svobod, je nutné instituty směřující k ochraně jeho obětí neustále rozšiřovat a zlepšovat, což je cílem této novely.

d) Další opatření.

V rámci činnosti Justiční akademie pokračovalo proškolení státních zástupců, soudců a odborných pracovníků přicházejících do styku s domácím násilím. Ve spolupráci s odborníky z justice i zástupci nevládních organizací (zejména BKB) je soustavně tato problematika zařazována do vzdělávacích programů Justiční akademie. V roce 2008 se uskutečnily 2 semináře specificky zaměřené na problematiku domácího násilí. Dne 20.3. 2008 jednodenní seminář "*Domácí násilí z pohledu trestního práva*" pro cca 100 účastníků z řad soudců a státních zástupců zaměřený zejména na postavení a charakteristiku oběti domácího násilí a spolupráci soudu a státního zastupitelství s Policií ČR. Dne 22.10. 2008 jednodenní seminář "*Násilné trestné činy - se zaměřením na domácí násilí*" pro cca 100 účastníků z řad soudců a státních zástupců zaměřen zejména na psychologii násilné osoby, psychologii oběti a na interdisciplinární spolupráci při pomoci obětem domácího násilí⁹.

Probační a mediační služba v souladu s úkoly Rady pro probaci a mediaci, resp. ministerstvo spravedlnosti započalo v roce 2007 s přípravou akreditovaných programů pro dospělé pachatele trestné činnosti, které budou v roce 2008 pilotně ověřeny probačními úředníky a poté v roce 2009 uvedeny do praxe.

Ministerstvo vnitra - Policie České republiky.

Dne 1. ledna 2009 nabyl účinnosti **zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky** (dále jen zákon o policii). Zákon o policii přinesl v oblasti domácího násilí novinky, které vycházejí z poznatků nashromážděných během roční aplikace dosavadní úpravy.

Dochází ke dvěma významným posunům a několika dílčím zpřesněním. Vykázání je pojato jako výkon neformálního oprávnění policisty, nejedná se již tedy o rozhodnutí vydané ve správním řízení a je pojato jako faktický úkon. Pro policii tím dochází k zásadnímu zjednodušení postupu, kdy již příslušníci nadále nejsou nuceni vyhotovovat rozhodnutí se všemi náležitostmi, včetně odůvodnění, odpadá komplikované doručování a dochází i k odformalizování lhůt pro posouzení správnosti vykázání v odvolacím řízení. S novou úpravou dochází k eliminaci rizika procesních vad (jinak věcně správného rozhodnutí) a zjednodušení práce policie povede k možnosti soustředit se při školení více na správné rozpoznání kvalifikovaných znaků domácího násilí.

Zásadní novinkou je zákaz styku vykázané osoby s osobou ohroženou a zákaz navazování kontaktů, který je koncipován jako jedna z povinností uložených vykázané osobě v rámci vykázání.

⁹ V roce 2009 plánuje Justiční akademie pro oblast trestního soudnictví 1 seminář specificky zaměřený na domácí násilí a 1 zaměřený na obecněji na násilné trestné činy. Dne 26.2. 2009 se uskutečnil jednodenní seminář na téma "Domácí násilí se zaměřením na problematiku seniorů" pro cca 100 účastníků z řad soudců a státních zástupců. Dne 11.2.2009 se uskutečnil jednodenní seminář na téma "Násilná trestná činnost" pro cca 100 účastníků. S problematikou domácího násilí souvisel zejm. příspěvek na téma "Postavení poškozeného v trestním řízení; poškozený a jeho nároky, zajištění nároku poškozeného. Přípravné řízení."

Dílčí úpravy pak marginálním způsobem mění postavení jak vykázané tak ohrožené osoby (srovnej například změnu lhůty pro vyzvednutí věcí osobní potřeby, povinnost policisty doprovázet vykázanou osobu do společného obydlí, povinnost informovat ohroženou osobu o termínu, ve kterém si vykázaná osoba vyzvedne další věci a pod.)

V souvislosti s novým zákonem o policii byla vydána policejní metodika – závazný pokyn č. 200/2008, o provádění vykázaní (dále jen „ZP PP č. 200/2008“), který nahradil ZP PP č. 179/2006. V novém závazném pokynu je upravena i metodika postupu policistů na místě činu a pro přijímání trestního oznámení v případech domácího násilí. Jsou zde obsaženy základní úkony, které policista musí provést při oznámení incidentu se znaky domácího násilí a poté na místě, kde k incidentu došlo. Zároveň obsahuje i odkaz na ZP PP č. 130/2007, kterým se upravuje postup Policie České republiky při plnění úkolů v trestním řízení, kde jsou postupy policejních orgánů upraveny podrobněji. Kromě toho byla provedena aktualizace „*Manuálu k postupu policistů v případech domácího násilí*“, který zpracoval Bílý kruh bezpečí, o.s., a tento manuál byl zpřístupněn všem policistům na intranetových webových stránkách policie.

Vedle těchto metodických pokynů probíhá v Policii České republiky průběžné školení policistů. V roce 2008 bylo proškoleny k problematice domácího násilí **celkem 10 976 policistů**, z toho v I. pololetí 5 817 policistů a v II. pololetí 5 159 policistů. Proškolení prováděli nejen pracovníci školních policejních středisek, vedoucí pracovníci, kteří byli sami proškoleni, řadoví pracovníci, kteří byli proškoleni, ale také Bílý kruh bezpečí, o.s., pracovníci intervenčních center a učitelé policejních škol MV ČR. Obsah školení tvořila problematika identifikace domácího násilí, právní úprava vykázaní, taktika služebního zákroku, zjišťování hrozby domácího násilí (SARA DN) a další (např. bezpečnostní plán, stalking, charakteristika osobnosti ohrožené osoby, modelové situace, problematika trestního řízení, interdisciplinární spolupráce, analýza videoprodukce - reakce násilné a ohrožené osoby, postup při výjezdu, problematika komunikace mezi hlídkovou službou a policistou, pochybení při vykázaní atd.).

Ministerstvo vnitra věnovalo zvláštní pozornost medializaci problematiky domácího násilí a roli policie při ochraně jeho obětí na svých internetových stránkách a v resortních časopisech.

Ministerstvo zdravotnictví

Ministerstvo zdravotnictví v minulém roce aktivně spolupracovalo na přípravě **Národní strategie prevence násilí na dětech v ČR na období 2008-2018**, která byla odsouhlasena vládou dne 3. září 2008 (usnesení vlády č.1139). MZ v rámci dotačních programů finančně podpořilo přípravu této národní strategie a Národní konference prevence násilí na dětech, která se uskutečnila dne 30. září 2008. Národní strategie zohledňuje rovněž problematiku domácího násilí z hlediska dětí.

Ministerstvo zdravotnictví ustavilo v dubnu 2008 Pracovní skupinu MZ pro prevenci násilí na dětech, která se podílí na realizaci Národní strategie prevence násilí na dětech v ČR na období 2008-2018 a přípravě příslušného národního akčního plánu pro období 2009/2010 v rámci resortu zdravotnictví. Daná oblast zohledňuje rovněž problematiku domácího násilí z hlediska dětí.

Ve Věstníku MZ 3/2008 bylo uveřejněno „**Metodické opatření k postupu lékařů primární péče při podezření ze syndromu týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte (sy. CAN)**“. Jedná se o aktualizaci metodického opatření z roku 2005 (Věstník MZ 10/2005), která spočívá v doplnění dosavadní metodiky mimo jiné o problematiku domácího násilí ve vztahu k dětem. Toto metodické opatření, které je především diferenciatně diagnostickou pomůckou v každodenní praxi praktického lékaře, je využitelné všemi zdravotnickými zařízeními, která poskytují zdravotní péči dětem a plní funkci standardního „lege artis“ postupu. Tato metodika byla rovněž uveřejněna v supplementu časopisu *Pediatric pro praxi*. Tato brožura, která je rovněž v anglickém jazyce bude k dispozici v rámci seminářů a konferencí pořádaných k problematice prevence sy CAN v rámci českého předsednictví v Radě EU v roce 2009¹⁰.

Ve Věstníku MZ 6/2008 byl uveřejněn rovněž „**Metodický pokyn pro postup lékařů při poskytování zdravotní péče osobám ohroženým domácím násilím**“. Jedná se o aktualizaci metodického opatření z roku 2006 (Věstník MZ 3/2006), které bylo doplněno o problematiku dětí v prostředí domácího násilí – kdy děti v roli svědků domácího násilí se považují za týrané, zneužívané a zanedbávané. V metodice byla rovněž aktualizována kontaktní místa, na která je možno se obrátit v případě domácího násilí. Metodika je rovněž k dispozici v anglickém jazyce.

V rámci dotačního programu MZ „**Prevence kriminality**“ a „**Péče o děti a dorost**“ byla pro rok 2008 vyhlášena priorita: Prevence dětských úrazů, Edukace první pomoci, Prevence násilí na dětech. V rámci těchto programů MZ v uplynulém roce podpořilo mimo jiné i projekty týkající se problematiky prevence dětí a domácího násilí:

- ROSA – centrum pro týrané a osamělé ženy: STOP násilí.CZ (projekt se přímo zaměřuje na problematiku dětí a domácího násilí)
- 3. LF UK: Zájem dětí v ČR – prevence všech forem násilí na dětech (projekt řeší mimo jiné i problematiku dětí a domácího násilí)

V rámci mezinárodní spolupráce byla pro období 2008/2009 mezi MZ a WHO/EURO uzavřena „**BCA smlouva (Biennial Collaborative Agreement)**“. Jednou z priorit této smlouvy je i prevence násilí na dětech, v rámci které je mj. řešena i problematika dětí a domácího násilí.

Ministerstvo práce a sociálních věcí.

¹⁰ Konference: Evropa přátelská dětem, 6.-7.4.2009; Mezinárodní seminář: Prevence dětských úrazů. Prevence násilí na dětech. Podpora mentálního zdraví dětí, 4.-5.6.2009.

Ministerstvo práce a sociálních věcí ve spolupráci se Společností sociálních pracovníků ČR a Pardubickým krajem uspořádalo odbornou konferenci na téma „Domácí násilí a dětech, partnerech a seniorech“, která se uskutečnila v Pardubicích ve dnech 3.-5. prosince 2008. Konference se zúčastnilo 230 odborníků a zájemců o tuto velmi aktuální a závažnou problematiku. Konference byla hodnocena velmi pozitivně nejen z hlediska organizace, ale zejména z hlediska odborného obsahu a výběru renomovaných lektorů. Z konference mj. vyplynulo, že je především potřeba věnovat zvýšenou pozornost potřebám seniorů z hlediska ochrany před domácím násilím. Často jsou to rodinní příslušníci, kteří využívají bezbrannosti seniorů, která je zřejmá zejména z hlediska rodinného vztahu. Bude nezbytné zamyslet se nad některými koncepčními a konkrétními otázkami ochrany seniorů a připravit za pomoci MPSV a dalších resortů a orgánů veřejné správy návrhy opatření aktuálně i do budoucna. Všechny výstupy z konference a workshopů budou zpracované do Sborníku, který MPSV vydá v I. pololetí r. 2009.

MPSV vypracovalo metodické doporučení pro pracovníky orgánů sociálně-právní ochrany dětí (OSPOD) k problematice domácího násilí a v roce 2009 se chystá realizovat národní vzdělávací program pro pracovníky OSPOD zaměřený na posílení kompetencí pracovníků OSPOD, mj. i pro práci s obětí domácího násilí (rodiče/děti).

V uplynulém roce vypracovalo MPSV ve spolupráci s dalšími klíčovými resorty (MŠMT, MV, MZ, MS) materiál „*Návrh opatření k transformaci a sjednocení systému péče o ohrožené děti- základní principy*“, který byl v lednu 2009 schválen vládou ČR. Na tento materiál navazují přípravy *Národního akčního plánu pro oblast transformace systému péče o ohrožené děti*. Základním přínosem má být sjednocení systému péče o ohrožené děti ve smyslu spolupráce zainteresovaných resortů, nastavení jednotných cílů, metodik multidisciplinární spolupráce, změny toků financování atd.

V roce 2008 MPSV opětovně poskytlo dotaci ze státního rozpočtu na zajištění poskytování sociální služby intervenční centrum poskytovatelům sociálních služeb, kteří jsou zapsáni v registru poskytovatelů sociálních služeb. Dotace byla poskytnuta k financování běžných výdajů souvisejících s poskytováním sociální služby intervenční centrum v souladu se zpracovaným střednědobým plánem rozvoje sociálních služeb kraje (§101, odst. 1 a 2 zákona o sociálních službách). Výše dotace činila celkem 13 951 900,- Kč.

Ke dni 31. prosince 2008 bylo na území České republiky v souladu se zákonem o sociálních službách registrováno 16 intervenčních center. Síť původně vzniklých 15ti intervenčních center se rozšířila o 1 intervenční centrum na území Středočeského kraje.

Podle Registru poskytovatelů sociálních služeb poskytuje z celkových 16ti intervenčních center své služby ambulantně 15 intervenčních center, terénně 13 intervenčních center a 2 intervenční centra mají registrovanou pobytovou formu poskytování sociálních služeb.

Odbor sociálních služeb a sociálního začleňování MPSV je garantem **dostupnosti a kvality** poskytovaných sociálních služeb.

Dostupnost služeb intervenčních center se na území mnohých krajů ukazuje jako problematická. Je to dáno zejména územní rozsáhlostí některých krajů a špatnou dopravní dostupností služeb intervenčních center, a to především pro některé cílové skupiny uživatelů, např. seniory nebo matky s malými dětmi. Některé kraje na potřebu zlepšení dostupnosti služeb intervenčních center již reagovaly zřízením detašovaného pracoviště stávajícího intervenčního centra, nebo zřízení detašovaného pracoviště plánují v rámci svého individuálního projektu pro služby sociální prevence financovaného z ESF v rámci OP LZZ.

Nástrojem kontroly **kvality** služeb poskytovaných intervenčními centry jsou inspekce poskytování sociálních služeb. MPSV provádí inspekci poskytování sociálních služeb u poskytovatelů sociálních služeb, vůči nimž vykonává funkci zřizovatele nebo zakladatele kraj (§97, odst. 1, písm. b) zákona o sociálních službách). V roce 2008 MPSV neprovedlo inspekci poskytování sociálních služeb u žádného poskytovatele sociální služby intervenční centrum. Z informací, které si MPSV vyžádalo z jednotlivých krajů, vyplývá, že služby intervenčních center jsou poskytovány kvalitně, v souladu se standardy kvality sociálních služeb.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Oblast domácího násilí (především problematika dětí postižených domácím násilím) je zahrnuta ve Školních preventivních programech (dříve Minimální preventivní programy). Tato problematika je dále zahrnuta ve specializačním studiu pro školní metodiky prevence, které se ověřuje na Pedagogické fakultě UK.

V rámci výuky bylo postupováno podle základního koncepčního dokumentu v oblasti primární prevence „Strategie prevence sociálně patologických jevů u dětí a mládeže v působnosti resortu školství, mládeže a tělovýchovy“. Problematika domácího násilí je začleněna do řady VŠ studijních oborů, především na pedagogických fakultách, např. v rámci studijního programu „občanská výchova a základy společenských věd“.

Statistické údaje

Informace o případech domácího násilí, které se dostaly až do evidence orgánů činných v trestním řízení a které jsou předmětem monitoringu (skutečný počet případů je mnohonásobně vyšší), jsou vymezeny rozsahem statistických údajů, které jednotlivé orgány činné v trestním řízení sledují. Statistické ukazatele byly rozšířeny tak, aby byly dostupné informace nejen o průběhu trestního řízení, ale i o socio-demografických charakteristikách násilných a ohrožených osob a jejich vzájemném vztahu.

Ze statistických listů soudů a státních zastupitelství, zpracovávaných dosud jen s ohledem na osobu pachatele, nikoli na osobu oběti, lze zjistit, kolik osob bylo stíháno, obžalováno, odsouzeno, jakého pohlaví byl pachatel, popř. zda se jednalo o osobu mladistvou. Navíc - pro statistické sledování trestného činu týrání osoby žijící ve společném obydlí podle § 215a trestního zákona byl uveden v roce 2007 do praxe program umožňující sledovat - vedle trestněprávních aspektů - i vztah mezi

obětí a pachatelem, tj. manželé, bývalí manželé, druh-družka, mezigenerační vztahy, popř. osoby vzájemně cizí, pouze obývající společné obydlí.

Dalším zdrojem poznatků o výskytu domácího násilí v populaci České republiky jsou statistická data ze správního řízení ve věcech přestupků proti občanskému soužití podle § 49 odst.1 písm. a), c), e) zákona č. 200/1990Sb., o přestupcích. Získané informace nasvědčují tomu, že ublížení na cti, vyhrožování újmou na zdraví, drobná újma na zdraví, hrubé jednání a schválnosti provázejí soužití v řadě domácností s nezletilými dětmi. Současná úprava přestupkového řízení znemožňuje takové domácí násilí mezi osobami blízkými účinně řešit a tím také výskytu efektivně předcházet.

Nestátní neziskové organizace.

V roce 2008 došlo k dalšímu rozvoji v činnosti nestátních neziskových organizací. Některé z nich významně přispěly k další implementaci zákona o ochraně před domácím násilím do praxe, jiné se spíše soustředily na přímou, déle trvající pomoc osobám ohroženým domácím násilím, pořádaly semináře pro odbornou i laickou veřejnost se zaměřením na problematiku prevence domácího násilí a pomoci jeho obětem.

Bílý kruh bezpečí, občanské sdružení pro pomoc obětem trestných činů v ČR

Pracuje od roku 1991, aktuálně má 11 míst pomoci v České republice, ve kterých poskytuje odborné, bezplatné a diskrétní služby obětem, svědkům a pozůstalým po obětech trestných činů a osobám ohroženým domácím násilím. Z celkového počtu klientů tvoří 80 % ženy.

1. Údaje o poskytnuté pomoci Bílého kruhu bezpečí v roce 2008:

- DONA linka v nonstop provozu eviduje 4090¹¹ volání.

V roce 2008 Bílý kruh bezpečí zejména:

Monitoroval a metodicky usměrňoval aplikační praxi nového zákona na ochranu před domácím násilím a spolupracoval s 15 intervenčními centry ve všech krajích České republiky, s Policejním prezidiem České republiky a s monitorovací skupinou při Ministerstvu vnitra České republiky. Pravidelné měsíční analýzy zasílal mj. Policejnímu prezidiu České republiky. Zorganizoval celostátní poradu krajských metodiků pro domácí násilí s vedoucími intervenčních center.

- Realizoval výcviky a školení pro policisty, soudce, sociální pracovníky. Při těchto aktivitách spolupracoval s Vyšší policejní školou a Střední policejní školou Ministerstva vnitra v Praze, Policejní akademií České republiky, Justiční akademií, odborem vzdělávání a správy policejního školství Ministerstva vnitra České republiky, školními policejními středisky Policie České republiky a Správou hlavního města Prahy Policie České republiky.

¹¹ podíl problematiky DN ve volání činí celkem 45,2%, z čehož obsahem hovorů je problém DN v 1848 voláních.

- Zpracoval a distribuoval instrukční karty, manuály a pomůcky pro policisty a pomáhající profesionály v kontaktu s případy domácího násilí.
- Spolupracoval s Ministerstvem vnitra a Ministerstvem spravedlnosti při návrzích na novely OSŘ a na přípravě zákona o Policii České republiky v částech týkajících se vykazání.
- Opakovaně podal podnět k zákonodárné iniciativě s návrhem na zavedení trestnosti „nebezpečného pronásledování“ (v zahraničí trestný čin stalking). Bílý kruh bezpečí adresoval svůj návrh ministru spravedlnosti v souvislosti s rekonstrukcí trestního zákona.

KOORDONA – Koalice organizací proti domácímu násilí

KOORDONA sdružuje neziskové organizace, které se v rámci své činnosti zabývají problematikou domácího násilí, násilí na ženách a právy žen, a to buď formou přímé pomoci obětem, či realizací osvětových kampaní, publikační činností, vzděláváním odborné i laické veřejnosti a prosazováním systémových změn v této oblasti. Na pravidelných koordinačních schůzkách KOORDONY jsou diskutovány aktuální kauzy vztahující se k situaci osob ohrožených domácím násilím, formulovány tiskové zprávy reagující na aktuální události ve společnosti a v neposlední řadě jsou vytvářeny společné strategie směřující k zajištění komplexní pomoci osobám ohroženým domácím násilím. KOORDONA hledá cesty, jak ovlivnit celkové klima ve společnosti, která má říkat jasné NE ke všem formám násilí. V roce 2008 vypracovala KOORDONA společné standardy pro práci s osobami ohroženými domácím násilím.

Členské organizace Koordony intenzivně spolupracují s místními státními i nestátními aktéry. Pražské členské organizace se pravidelně zúčastňují mezirezortně organizovaných schůzek v Intervenčním centru Praha.

Členské organizace se i v roce 2008 aktivně podílely na nejrůznějších preventivních aktivitách. Organizovaly semináře, besedy, kulaté stoly. Byly vydány velmi významné publikace k tématu, například aktualizovaná příručka Profem, o.p.s.: „*Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*“, a Rosa: „*Dětská svědectví násilí*“.

Na místních úrovních proběhla řada školení pro policisty obvodních oddělení Policie ČR. Členské organizace podle svých možností navštěvují základní a střední školy s preventivními programy proti domácímu násilí. Členské organizace intenzivně spolupracují s intervenčními centry v krajích, pravidelně se zúčastňují meziresortně organizovaných schůzek a to i na krajské úrovni. V Brně byl organizován týden akcí proti domácímu násilí v souvislosti s mezinárodním dnem násilí na ženách (25.11.).

KOORDONA vyslala svou zástupkyni do Rady vlády pro rovné příležitosti žen a mužů. Činnosti Výboru pro prevenci domácího násilí se aktivně účastní několik zástupkyň členských organizací Koordony. KOORDONA výrazně spolupracuje na návrhu Národní strategie prevence domácího násilí.

Členské organizace udržují mezinárodní styky s obdobnými organizacemi v zahraničí. V neposlední řadě to byla účast zástupkyně ROSy na První světové konferenci o Azylových domech v Kanadě.

Za zmínku stojí, že ROSA oslavila 15 té výročí svého působení a ACORUS 10 let činnosti.

V letošním roce se KOORDONA především zaměřovala na otázky dětí ohrožených DN. Závažným problémem zůstává, že při institutu vykazání není pamatováno na situaci dětí v rodině. KOORDONA se intenzivně zabývá problematikou vztahu dětí a jejich násilných rodičů. Řada členských organizací provozuje speciální programy pro děti zasažené domácím násilím. KOORDONA vnímá vážný problém u matek s dětmi, které zažily domácí násilí a dostaly se do špatné sociální situace, protože řada násilných partnerů neplatí rodině stanovené výživné.

Členské organizace se věnují přímé pomoci rodinám ohroženým domácím násilím. Největší skupinou domácím násilím zasažených osob jsou ŽENY a DĚTI. Členské organizace KOORDONY poskytují své klientele zejména psychologické, právní a sociální poradenství, azylové ubytování (popř. i s utajenou adresou), doprovázení na úřady a instituce a řadu dalších služeb. V uplynulém roce členské organizace KOORDONY ubytovaly celkem 546 žen a 660 dětí ohrožených domácím násilím, poskytly téměř 10 000 osobních konzultací¹² osobám ohroženým domácím násilím, zodpověděly více než 4 000 telefonických dotazů a vyřídily více než 500 emailových žádostí o radu.

Závěry

Výsledky práce monitorovací skupiny, která průběžně monitoruje plnění Opatření, vyplývajících z usnesení vlády ze dne 25. srpna 2004 č. 794, i v roce 2008 potvrdily nezbytnost mezioborového koncepčního přístupu k řešení tématu násilí na ženách.

Monitorovací skupina plní významnou úlohu při výměně aktuálních informací nejen na úrovni interdisciplinární, ale též mezi státní, komunální a neziskovou sférou:

- sleduje a prověřuje plnění úkolů uložených vládou České republiky
- zpracovává pro vládu České republiky objektivní informace
- včas pojmenovává problémy a podává podněty k jejich řešení
- v případě potřeby organizuje odbornou diskusi
- zajišťuje prostřednictvím svých členů přenos informací a podnětů do svých resortů a do sféry nestátních neziskových organizací.

Ke dni 31. 12. 2008 byla z celkového počtu 16 Opatření 6 splněno, 6 bylo splněno a plní se průběžně i nadále, 2 byly splněno částečně a nadále se plní a 2 se dosud plní a jejich splnění předpokládá.

Opatření, která byla splněna částečně, anebo se jejich splnění předpokládá, je potřebné nadále monitorovat. Jedná se převážně o úkoly legislativní povahy, anebo úkoly z nové legislativy vyplývající.

¹² 1 konzultace = 30 min.

V roce 2008 byla pozornost meziresortní monitorovací skupiny soustředěna na sledování postupu v následujících oblastech :

- výcviky a vzdělávání pomáhajících profesionálů
- zavedení jednotné dokumentace a metodických opatření
- podpora mezioborové spolupráce
- hodnocení aplikace nové legislativy a nové praxe, přijetí dalších opatření
- další monitoring plnění opatření a sběr podkladů a dat pro "Informaci o plnění opatření pro zavedení interdisciplinárních týmů spojujících zdravotní, sociální a policejní pomoc při odhalování a stíhání případů domácího násilí " za rok 2008.

Vzhledem k vysoké aktuálnosti problematiky násilí na ženách, se v roce 2009 monitorovací skupina při eliminaci násilí na ženách v České republice zaměří i na tyto problémové okruhy :

- primární prevenci domácího násilí (zejména v oblasti osvěty, výcviků a školení),
- přenos "the best practice" a "know how" ze zemí a do zemí EU, vytváření vlastní metodiky a adaptace vhodných zahraničních modelů v oblasti prevence a potlačování násilí na ženách,
- sexuální násilí (vysoký výskyt a vysoká latence, absence citlivých procedur, dostupnosti terapie a pomoci).

Pokračování práce monitorovacího týmu:

- 1) Nadále sledovat a sjednocovat aplikační praxi policie, intervenčních center a postupy interdisciplinárních týmů v potírání domácího násilí, pochybení v aplikaci vykázaní a nejednotný výklad některých ustanovení ze zákona o ochraně před domácím násilím.
- 2) Iniciovat
 - a) zúžení výčtu trestných činů, kde je třeba souhlasu poškozené/ho s trestním stíháním, je-li osobou blízkou,
 - b) změnu ustanovení o souhlasu poškozené/ho se zahájením řízení o přestupcích, je-li osobou blízkou, tedy vynětí tzv. návrhových přestupků ze zákona o přestupcích,
 - c) novelizaci prováděcí vyhlášky č. 505/2001 Sb., vnitřní a kancelářský řád, §132 odst. 6: *„V případě, že návrhu předcházelo vykázaní podle jiného právního předpisu, soud o přijetí návrhu na nařízení předběžného opatření neprodleně informuje příslušný útvar Policie České republiky.“*
 - d) Novelizaci vyhlášky ministerstva spravedlnosti č. 37/1992 Sb., o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy - §69 odst. 2: *„V případě, že návrhu na vydání předběžného opatření předcházelo vykázaní podle jiného právního předpisu, převezme soud klíče od útvaru Policie České republiky, pokud je v souvislosti s vykázaním podle jiného právního předpisu drží“.*

- 3) Podpořit akreditaci terapeutických programů pro násilné osoby a uvolnění finančních prostředků na jejich realizaci, zavedení celorepublikové sítě specializovaných pracovišť, které se budou věnovat systematické práci s násilnou osobou.
- 4) Podpořit programy zaměřené na systematickou práci s dětmi jako svědky domácího násilí.
- 5) Při rozhodování v řízení o výchově a výživě nezletilých dětí a rozvodu manželství z důvodu domácího násilí považovat domácí násilí za kvalifikovaný důvod rozvodu, brát zřetel na ochranu ohroženého manžela a nezletilých dětí, zavést povinné právní zastoupení postiženého manžela (příklady lze nalézt v civilním právu rakouském a německém). Zajistit obligatorní soudní přezkum dohod sepsaných při rozvodech dohodou, aby nedocházelo ke společenské a majetkové újmě, když „dohoda“ je podepsána pod nátlakem.
- 6) Ve spolupráci s Ministerstvem práce a sociálních věcí České republiky, Ministerstvem zdravotnictví České republiky, krajskými úřady a nestátními organizacemi vytvořit koncepci péče o seniory a občany s handicapem postiženými a ohroženými domácím násilím, včetně sdruženého financování.
- 1) Podporovat kontinuální působení na právní vědomí společnosti o škodlivosti domácího násilí, jeho následcích, jak mu předcházet a jak situaci řešit (asi 30% obětí domácího násilí resignuje na pomoc Intervenčních center).